

Р.І. Свінцицька, студентка, V курс, гр. ОАМ-23-2, ФОФ
Науковий керівник - к.е.н., доц. І.Т. Райковська
Житомирський державний технологічний університет

РОЛЬ ЗБАЛАНСОВАНОЇ СИСТЕМИ ПОКАЗНИКІВ НА УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Зміни в суспільному устрої України, інтеграційні процеси у світове співтовариство зумовлюють суттєві перетворення у сфері господарювання. Так, на більшості українських підприємств відбувається перехід від старої системи планування до більш ефективної нової, що забезпечить оперативне реагування на будь-які зміни факторів зовнішнього середовища, чітке прослідковування зміни своєї рейтингової позиції на ринку, оцінювання позитивних і негативних тенденцій зміни своєї діяльності та діяльності підприємств-конкурентів з позиції інвесторів і кредиторів. Задля досягнення таких результатів слід підвищити рівень діагностики, оцінки та контролю майнового стану та результатів діяльності підприємства, досягнути високого рівня кваліфікації персоналу, їх обізнаності у сфері забезпечення стратегічного управління ним.

Більшість суб'єктів господарювання, здійснюючи економічний аналіз результатів своєї діяльності, керуються лише фінансовими показниками. Вважаємо це недоцільним, оскільки використання лише фінансових показників не надає повної картини стану підприємства, ігноруються результати використання трудових ресурсів, основних засобів, матеріальних ресурсів тощо. Тому застосування українськими підприємствами саме нефінансових індикаторів, які характеризуються створенням цінності на базі таких нематеріальних активів, як знання та досвід працівників, тісні зв'язки з клієнтами, культура новаторства і проведення реформ активів тощо. Таким чином, існує необхідність використання збалансованої системи показників задля забезпечення інтеграції фінансових і нефінансових показників з урахуванням причинно-наслідкових зв'язків між результативними показниками та факторами, під впливом яких вони формуються. Це дозволить здійснити деталізований моніторинг діяльності суб'єкта господарювання у стратегічному фокусі, пов'язати стратегічні його цілі з бізнес-процесами і повсякденними діями працівників на кожному рівні управління, а також збільшити оперативність та ефективність управлінських рішень та контролювати реалізацію стратегії.

Збалансована система показників є системою оцінки ефективності стратегічного управління, яка перевтілює місію та загальну стратегію підприємства в систему чітко поставлених цілей і завдань, а також показників, які визначають ступінь досягнення цієї мети. Саме збалансована система показників дозволяє з величезних масивів даних виокремити корисну інформацію, відкидаючи все зайве. Одним із основних завдань збалансованої системи показників є підвищення рівня мотивації працівників. Відзначимо, що мотивація працівників є абсолютно вигідна також для підприємства, оскільки від обізнаності та продуктивності роботи персоналу залежить ефективність діяльності всього підприємства.

Збалансована система показників забезпечує складання прогнозів на майбутнє, вірне визначення цілей, розробку заходів щодо оптимізації діяльності підприємства, залучає в цей процес співробітників і допомагає втілити в життя те, що задумали, тобто збалансована система показників є так само необхідною сучасним підприємствам.

З розвитком економіки все більше українських підприємств розуміють переваги застосування системи стратегічного управління, здійснюючи стратегічне планування, маркетинг, стратегічний аналіз, розроблення стратегій. В Україні були спроби з впровадження і використання збалансованої системи показників як інструменту стратегічного управління підприємством, але їх дуже мало. Накопичений досвід багатьох провідних закордонних фірм може бути корисним для успішних українських суб'єктів господарювання. Відмітимо, ряд переваг і недоліків впровадження збалансованої системи показників на вітчизняних підприємствах.

Основними перевагами побудови системи управління на основі збалансованої системи показників для підприємств є:

- планування діяльності з метою отримання певного фінансового результату;
- встановлення чіткої мети та стратегії діяльності;
- направлення діяльності всіх підрозділів на досягнення максимального ефекту здійснення господарської діяльності;
- покращання рівня кваліфікованості персоналу та взаємодії підрозділів між собою;
- визначення критичних періодів і необхідності зовнішнього фінансування.

У наш час не так багато прикладів успішного застосування збалансованої системи показників на практиці, тому що існують певні проблеми. Однією з помилок, при спробі впровадити на підприємство збалансовану систему показників, є відсутність стратегічного аналізу. Тобто власники намагаються

перескочити етап стратегічного аналізу і відразу ж перейти до етапу визначення показників, яких вони намагаються досягти. Також це трудомісткість розробки і відсутність недорогих і ефективних програмних продуктів проведення стратегічного аналізу.

Розробкою збалансованої системи показників на підприємстві займаються менеджери. Часто готовий проект відкладається, а компанія продовжує жити по-старому через необізнаність персоналу, що також є недоліком. Тому власники зацікавлені в тому, щоб персонал розумів важливість введення даної системи на підприємстві.

Отже, в умовах кризового становища в світовій та вітчизняній економіці збалансована система показників може бути використана як один із важливих інструментів підвищення рівня економічної безпеки підприємства, що дозволить здійснювати стратегічне управління, спрямоване на забезпечення стабільної, безпечної його діяльності. Проте водночас перед суб'єктами господарювання постають певні проблеми, пов'язані зі складністю та тривалістю розроблення цієї системи, понесенням значних часових і фінансових витрат, спрямованих на залучення та підготовку персоналу, придбання програмного забезпечення та вдосконалення системи звітності. Тому управлінському персоналу слід ретельно прорахувати усі втрати та ефекти від впровадження та дотримання збалансованої системи показників на підприємстві.